

LABORATUVAR HAYVANI BAKICISI (SEVİYE 3) ULUSAL MESLEK STANDARDI

Meslek:	Laboratuvar Hayvanı Bakıcısı
Seviye:	3¹
Referans Kodu:	20UMS0760-3
Standardı Hazırlayan Kuruluş(lar):	Laboratuvar Hayvanları Bilimi Derneği
Standardı Doğrulayan Sektör Komitesi:	MYK Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sektör Komitesi
MYK Yönetim Kurulu Onay Tarih/Sayı:	02/12/2020 Tarih ve 2020/152 Sayılı Karar
Resmî Gazete Tarih/Sayı:	11/8/2021 - 31565 (Mükerrer)
Revizyon No:	00

¹ Mesleğin yeterlilik seviyesi, 8 seviyeli Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine göre seviye 3 olarak belirlenmiştir.

TERİMLER, SİMGELER VE KISALTMALAR

ACİL DURUM PLANI: İşyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler dahil bilgilerin ve uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı planı,

ACİL DURUM: İşyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, doğal afet gibi acil müdahale, mücadele, ilkyardım veya tahliye gerektiren olayları,

DENEY HAYVANI: Deneme amaçlı araştırmalarda kullanılan tüm hayvanları,

ISCO: Uluslararası Standart Meslek Sınıflamasını,

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliğini,

İŞ KAZASI: İşyerinde veya işin yürütümünü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenengelli hale getiren olayı,

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIM: Çalışanı; yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen bir veya birden fazla riske karşı koruyan, çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan ve bu amaca uygun olarak tasarımı yapılmış tüm alet, araç, gereç ve cihazları,

LABORATUVAR HAYVANI: Standart laboratuvar koşullarında (standart laboratuvar şartları kontrol altında olan) doğan, barındırılan, beslenen ve bilimsel araştırmalarda kullanılan hayvanları,

LABORATUVAR ORTAK ALANI EKİPMANI: Laboratuvar ortak alanında bulunan, laboratuvar hayvanlarının hayatlarının idamesini veya laboratuvar hayvanlarının kullanımını desteklemek amacıyla kullanılan hayvan yaşam alanı ekipmanı değişim istasyonu, laboratuvar içi nakil aracı, otoklav, metabolizma kafesi, temizlik aracı ve benzeri tüm alet, araç ve malzemeleri,

LABORATUVAR ORTAK ALANI: Laboratuvarda bulunan, hayvan türüne özgü; hayvan odaları, koridorlar, sanitasyon odası, yem ve altlık depoları, temiz kafes depoları, temizlik deposu, kafes ve aksesuarları odası, muayene ve karantina odası gibi hayvanların yaşam alanı dışında kalan mekanları,

RAMAK KALA OLAY: İşyerinde meydana gelen, çalışan, işyeri ya da ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olduğu halde zarara uğratmayan olayı,

RİSK DEĞERLENDİRMESİ: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmaları,

RİSK: Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimalini,

RUTİN BESLEME: Laboratuvar hayvanlarında hayvan türüne özgü olarak, ulusal ve uluslararası standartlarda belirlenen besleme yöntemi ve yem tipini kullanarak yapılan beslemeyi,

TEHLİKE: İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışmanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini,

YAŞAM ALANI EKİPMANI: Yaşam alanında bulunan, hayvan türüne özgü; barındırma, üretim, besleme ve kullanımında ihtiyaç duyulan tüm alet, araç ve malzemeleri (kafes, suluk, rak, kafes teli ve benzeri),

YAŞAM ALANI: Hayvanların yaşamını sürdürebilmesi için (üremesi, kendine bakması, günlük ihtiyaçlarını gidermesi ve benzeri) kullandığı ve hayvan türüne özgü olarak uluslararası standartlarda belirlenen alanı,

ifade eder.

1. GİRİŞ

Laboratuvar Hayvanı Bakıcısı (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı, 19/10/2015 tarihli ve 29507 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ulusal Meslek Standartlarının ve Ulusal Yeterliliklerin Hazırlanması Hakkında Yönetmelik ve 27/11/2007 tarihli ve 26713 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesleki Yeterlilik Kurumu Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre MYK’nın görevlendirdiği Laboratuvar Hayvanları Bilimi Derneği tarafından hazırlanmış, sektördeki ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak değerlendirilmiş ve MYK Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sektör Komitesi tarafından incelendikten sonra MYK Yönetim Kurulunca onaylanmıştır.

2. MESLEK TANITIMI

2.1. Meslek Tanımı

Laboratuvar Hayvanı Bakıcısı (Seviye 3), iş sağlığı ve güvenliği ve çevre ile ilgili önlemleri uygulayarak kalite gereklilikleri çerçevesinde; iş organizasyonu yapan, laboratuvar ortak alanında yüzey temizliği yapan, laboratuvar ortak alanı ekipmanı temizliği yapan, yaşam alanı ve ekipmanları temizliği yapan, laboratuvar hayvanlarının bakımını yapan ve mesleki gelişimine ilişkin çalışmalarını yürüten nitelikli kişidir.

2.2. Mesleğin Meslek Sınıflandırma Sistemlerindeki Yeri

ISCO 08: 5164 (Ev hayvanları yetiştiricileri ve hayvan bakıcıları)

2.3. Mesleğe Yönelik Özel Düzenlemeler

2872 sayılı Çevre Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

4857 sayılı İş Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve yürürlükteki alt mevzuatı.

**Mesleğin icrasına yönelik İSG, çevre ve diğer konulardaki mevzuata uyulması esastır.*

2.4. Çalışma Ortamı ve Koşulları

Laboratuvar Hayvanı Bakıcısı (Seviye 3); çalışmalarını kapalı ortamlarda, hayvan üre konsantrasyonuna tabi kalınabilen alanlarda, hayvan laboratuvarının güvenlik seviyesine göre yüksek güvenlik önlemi gerektirebilecek bölümlerde, kimyasal ve biyolojik atıkların bulunduğu alanlarda, toza ve kimyasal malzemeye maruz kalma riski bulunan alanlarda, makine ve ekipmanların bulunduğu yerlerde gerçekleştirir.

Laboratuvar Hayvanı Bakıcısı (Seviye 3); hayvan laboratuvarında amiri gözetiminde veteriner hekim, teknisyen, teknik personel, laboratuvar hayvanı uzmanı, araştırmacı ve bu alanda görev yapan diğer ilgili meslek çalışanları ile işbirliği içerisinde çalışır. Mesleğin icra edildiği ortamda ve çalışma sürecinde işitme kaybı, göz rahatsızlıkları, cilt hastalıkları, solunum yolu rahatsızlıkları, yük taşıma veya çalışma pozisyonu nedeniyle oluşabilecek ergonomik rahatsızlıklar, kimyasala ve toza maruz kalma nedeniyle oluşabilecek rahatsızlıklar ve benzeri meslek hastalığı riskleri bulunmaktadır.

Mesleğe yönelik olarak ortaya çıkabilecek risklerle kaynağında mücadele edilir ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyularak bu riskler bertaraf edilebilir. Risklerin tamamen ortadan kaldırılamadığı durumlarda ise işveren tarafından sağlanan uygun kişisel koruyucu donanımı kullanarak çalışır.

3. MESLEK PROFİLİ

3.1. Görevler, İşlemler, Başarım Ölçütleri, Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri

Görev		A. İş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kalite gerekliliklerini uygulamak		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
İşlemler		Başarım Ölçütleri		
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
A.1	İSG önlemlerini uygulamak	A.1.1	İSG ile ilgili önlemleri göz önünde bulundurarak kendisini ve çevresindekileri riske atmayacak şekilde çalışır.	1. İSG talimatları ve talimatların iş süreçlerinde uygulanması
		A.1.2	İşyerindeki araç ve gereçleri ve ilgili donanımları sağlık ve güvenlik işaretlerine ve talimatlarına göre kullanır.	2. Acil durum talimatları ve talimatların iş süreçlerinde uygulanması
		A.1.3	Çalışma ortamında iş süreçlerine göre uygun ve işveren tarafından sağlanan KKD'leri talimatlara uygun kullanarak çalışır.	3. İş kazaları ve meslek hastalıkları
		A.1.4	Kendisini ve çevresini etkileyeceğini gözlemlediği tehlike, risk ve ramak kala olayları yazılı ve/veya sözlü olarak ilgililere raporlar.	4. Risk, tehlike, ramak kala olay, güvensiz durum ve güvensiz davranış kavramları
		A.1.5	Acil durumlarda, acil durum planında yer alan önlemleri uygular.	5. Risk, tehlike, ramak kala olay, güvensiz durum ve güvensiz davranışa karşı yapılacak işlemler ve bu işlemlerin uygulanması
		A.1.6	İşyerinde İSG ile ilgili karşılaştığı acil durumları ilgili kişilere iletir.	6. KKD kullanım ve bakımı
A.2	Çevre koruma önlemlerini uygulamak	A.2.1	Çevre koruma açısından risk durumlarını ilgili görevliye iletir.	7. Çevre koruma talimatları ve talimatların iş süreçlerinde uygulanması
		A.2.2	Oluşan atıkları niteliğine göre uygun şekilde ayrıştırır.	8. Çevresel tehlike ve riskler ile alınacak önlemler
		A.2.3	Araç, gereç ve ekipmanları çevre korumaya uygun olarak etkin, verimli ve tasarruflu şekilde kullanır.	9. İş süreçlerinde uygulanması gereken kalite ve hijyen şartları/gereklilikleri
A.3	Kalite gerekliliklerini uygulamak	A.3.1	Gerçekleştirdiği işlerde belirlenmiş kalite gerekliliklerine uygun olarak çalışır.	10. İş süreçlerinin kalite ve hijyen şartları/gerekliliklerine göre gerçekleştirilmesi
		A.3.2	İş süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik görüş ve önerilerini amirine iletir.	11. İş süreçlerinde ortaya çıkan uygunsuzluklar ve bu uygunsuzlukların giderilme yöntemleri
		A.3.3	Hayvan laboratuvarı hijyen kurallarına uygun şekilde çalışır.	12. İşlemlerin yasal düzenlemelere ve prosedürlere uygun yürütülmesi
				13. Özel izin gerektiren işlemlere ilişkin prosedür ve talimatlar

Görev		B. İş organizasyonu yapmak		
İşlemler		Başarım Ölçütleri		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
B.1	İş planını uygulamak	B.1.1	Yürüteceği işe ilişkin günlük iş programını alır.	
		B.1.2	Günlük iş programında yapılması gereken işleri bir önceki iş programının gerçekleşme durumuna göre belirler.	
B.2	Malzeme hazırlığı yapmak	B.2.1	Yapacağı işin özelliğine göre kullanacağı araç, ekipman ve malzemeleri belirler.	
		B.2.2	Laboratuvar hayvanının bakımı sırasında ihtiyaca göre kullanması gereken malzemeleri çalışma ortamında hazırda bulundurur.	
		B.2.3	Hayvan laboratuvarında bulunan hayvanların fizyolojisine göre, uygun altlık materyali, beslenme ürünleri, temizlik malzemeleri ve benzeri malzemenin depolanmasını yapar.	
B.3	Kişisel hazırlık yapmak	B.3.1	İşletme tarafından işin niteliğine göre belirlenmiş iş kıyafetini giyer.	
		B.3.2	Hayvan laboratuvarının güvenlik seviyesine göre (2.seviye ve üzeri hayvan laboratuvarlarında), gerekli durumlarda talimatlarda belirlenmiş kişisel hijyen kurallarını (duş, hava duşu ve benzeri) yerine getirir.	
B.4	Kişisel bilgilerin gizliliği ve güvenliğini sağlamak	B.4.1	Hayvan laboratuvarında gerçekleştirilen idari işlemlere ilişkin bilgilerin güvenliğinin sağlanmasına ilişkin talimatlarda belirlenmiş önlemleri uygular.	
		B.4.2	Hayvan laboratuvarında gerçekleştirilen araştırmalarla ilgili ulaştığı bilgilerin güvenliğinin sağlanmasına ilişkin talimatlarda belirlenmiş önlemleri uygular.	

Görev				C. Laboratuvar ortak alanı temizliği yapmak
İşlemler		Başarım Ölçütleri		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
C.1	Laboratuvar ortak alanında yüzey temizliği yapmak	C.1.1	Laboratuvar ortak alanında bulunan yüzeyleri işyeri talimatında belirlenen usullere göre temizler.	1. Laboratuvar alanları ve kullanım amaçları 2. Hayvan laboratuvarları ekipmanlarının yapısı 3. Hayvan laboratuvarı güvenlik seviyeleri 4. Hayvan laboratuvarı işleyişi ve iş akışları 5. Kullanılan dezenfeksiyon metotları 6. Kullanılan dezenfektan kimyasalları 7. Temizlik malzemelerinin kullanımı 8. Yüzeylerin temizliği ve dezenfeksiyonu 9. Ekipmanların temizliği ve dezenfeksiyonu 10. Yüzey temizliği ve ekipman temizliğinde kullanılan talimatlar
		C.1.2	Laboratuvar ortak alanında bulunan yüzeyleri işyeri talimatlarında belirlenen şekilde dezenfekte eder.	
C.2	Laboratuvar ortak alanı ekipmanı temizliği yapmak	C.2.1	Laboratuvar ortak alanında bulunan ekipmanı işyeri talimatında belirlenen usullere göre temizler.	
		C.2.2	Laboratuvar ortak alanında bulunan ekipmanı, işyeri talimatlarında belirlenen şekilde dezenfekte eder.	

Görev		D. Laboratuvar hayvanlarının bakım ve beslemesini yapmak		
İşlemler		Başarım Ölçütleri		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
D.1	Yaşam alanı ve ekipmanları temizliği yapmak	D.1.1	Yaşam alanının ve ekipmanlarının kaba temizliğini işyeri talimatına göre yapar.	1. İşlemlerin gerçekleştirileceği çalışma ortamının karşılaması gereken özellikler 2. Laboratuvar alanları ve kullanım amaçları 3. Hayvan laboratuvarı ekipmanlarının yapısı 4. Hayvan laboratuvarının güvenlik seviyeleri 5. Hayvan laboratuvarı işleyişi ve iş akışları 6. Kullanılan dezenfeksiyon metotları 7. Kullanılan dezenfektan kimyasalları 8. Temizlik malzemelerinin kullanımı 9. Yaşam alanlarının yapısı ve ekipmanları 10. Yaşam alanlarının ve ekipmanların temizliği 11. Yaşam alanı temizliği ve ekipman temizliğinde kullanılan talimatlar 12. Hayvan davranışları 13. Hayvan tutma 14. Kimliklendirme işlemleri 15. Laboratuvar hayvanı temel etik ilkeleri 16. Laboratuvar hayvanlarının temel biyolojik ve fizyolojik ilkeleri 17. Laboratuvar hayvanlarının bakım işlemleri 18. Bakım işlemlerinde kullanılan talimatlar
		D.1.2	İşyeri talimatlarında belirlenen şekilde yaşam alanı ve ekipmanlarını yıkar.	
		D.1.3	İşyeri talimatlarında belirlenen şekilde yaşam alanı ve ekipmanlarını dezenfekte eder.	
D.2	Laboratuvar hayvanlarının bakımını yapmak	D.2.1	Laboratuvar hayvanının fizyolojisine uygun yemi veya destekleyici gıdaları işyeri talimatlarında belirlenen şekilde rutin besleme kapsamında hayvana verir.	
		D.2.2	Laboratuvar hayvanının fizyolojisine göre gerekli durumlarda temiz içme suyunu hayvana verir.	
		D.2.3	Laboratuvar hayvanının bulunduğu ortamda, hayvanın fizyolojisine uygun iklimlendirme, aydınlatma ve nemlendirme sistemlerinin çalışmasını sağlar.	
		D.2.4	Üzerinde çalışma yapılan hayvanların kafeslerindeki olumsuzlukları sorumlu olduğu birim yetkilisine bildirir.	
		D.2.5	Laboratuvar hayvanının fizyolojisine uygun hayvan bakımında steril/steril olmayan talaş ve yem kullanılacaksa bunların işyeri talimatlarına uygun olarak hazırlanmasını sağlar.	

Görev		E. Mesleki gelişim faaliyetlerini yürütmek		
İşlemler		Başarım Ölçütleri		Mesleki Bilgi ve Uygulama Becerileri
Kod	Açıklama	Kod	Açıklama	
E.1	Kendisinin ve başkalarının mesleki gelişimini sağlamak	E.1.1	Mesleği ile ilgili eğitimlere katılım sağlar.	1. Mesleğe ilişkin yasal düzenlemeler ve iş süreçlerinde kullanılan standartlar/prosedürler/talimatlar 2. İş süreçlerinde kullanılan prosedürler 3. Mesleki terminoloji 4. Bireysel mesleki gelişim için yapılması gereken faaliyetler 5. Birlikte çalışan kişilerin mesleki gelişimi konusunda yapılması gereken faaliyetler
		E.1.2	Mesleği ile ilgili yeni teknolojileri ve gelişmeleri takip eder.	
		E.1.3	İşle ilgili mevzuat ve normlara dair bilgi ve kaynakları takip eder.	
		E.1.4	Mesleği ile ilgili bilgi ve deneyimlerini birlikte çalıştığı kişilere aktarır.	

3.2. Kullanılan Araç, Gereç ve Ekipmanlar

1. Aydınlatma cihazları
2. İklimlendirme cihazları
3. İletişim araçları
4. Kişisel koruyucu donanım
5. Nemlendirme cihazları
6. Temizlik malzemeleri ve ekipmanları
7. Yaşam alanı ekipmanları
8. Yaşam alanları (kafes, akvaryum, kümes ve benzeri)

3.3. Tutum ve Davranışlar

1. Acil ve stresli durumlarda soğukkanlı ve sakin olmak
2. Çalışma ortamındaki ilişkilerinde olumlu ve duyarlı olmak
3. Çalışma süreçlerinde kaliteye önem vermek
4. Çalışma süreçlerini etik ve yasal kurallara uygun yürütmek
5. Çalışma zamanını işe uygun şekilde etkili ve verimli kullanmak
6. Çevre korumaya karşı duyarlı olmak
7. Hayvan refahını gözetmek
8. Hayvanlarla temas kurabiliyor olmak (korku, endişe veya tiksime duymaması)
9. İş disiplinine sahip olmak
10. İş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerini benimsemek ve bu düzenlemelere uygun davranmak
11. Kişisel hazırlık işlemleri ve hijyen kuralları konusunda gereken özeni göstermek
12. Mesleğine ilişkin konularda paylaşımcı olmak
13. Mesleğine ilişkin yeniliklere ve yeni fikirlere açık olmak
14. Mesleki gelişimini sürdürmeye önem vermek
15. Risk faktörleri konusunda duyarlı olmak
16. Uyarı ve eleştirilere açık olmak
17. Zamanı verimli kullanmak